

Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeuden lautamiesten vaali**164/00.02.13/2021****Kaupunginhallitus 16.08.2021 § 192**

Valmistelija: Hallintojohtaja Liisa Salo

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain (25.8.2016/675) 4 §:n mukaan kunnanvaltuusto valitsee käräjäoikeuden lautamiehet kunnanvaltuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi. Kunnasta valittavien lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa.

Lautamiehen tulee olla käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvassa kunnassa asuva Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jota on pidettävänä sopivana lautamiehenä. Siten lautamieheksi ei voida valita henkilöä, jota ei ole pidettävä sopivana tehtävään. Sopivuuden arviointi saattaa olla hankalaa, mutta säännöksellä on ajateltu suljettavan lautamiestehtävän ulkopuolelle henkilöt, joilla on esim. rikosrekisterimerkintöjä tai jotka ovat syylistyneet toistuvasti vähäisempiin rikoksiin. Lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa.

Lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 65 vuotta. Lautamiehenä ei saa olla henkilö, jolla on virka yleisessä tuomioistuimessa tai Rikosseuraamuslaitoksessa taikka joka suorittaa ulosottotehtäviä, rikoksen esitutkintaa taikka tulli- tai poliisivalvontaa, eikä myöskään syyttäjä, asianajaja taikka muu ammatikseen asianajoa harjoittava henkilö.

Tuomioistuinvirasto on päätöksellään 16.6.2021 vahvistanut käräjäoikeuden lautamiesten lukumäärät kunnittain. Päätöksen mukaan Kauhavan kaupunki valitsee Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeuteen neljä lautamiestä. Käräjäoikeus pyytää, että lautamiehet valitaan siten, että he voivat aloittaa tehtävässään 1.11.2021 alkaen.

Tuomioistuinvirasto kiinnittää valtuustoryhmien ja lautamiesehdokkaiden huomiota eräisiin kannanottoihin ja seikkoihin, jotka ovat nousseet esiin lautamiesjärjestelmän toimivuutta ja uskottavuutta arvioitaessa.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta toteaa mm. seuraavaa: "Lautamiesten valinnassa tulee korostaa lautamiehen tuomarintehtävää. Lautamies ei ole poliittisella valtakirjalla toimiva kunnallinen luottamushenkilö, vaan hänen tulee olla riippumaton. Valtuustoryhmillä on tämän suhteen erityinen vastuu. Sama koskee sitä, että lautamieheksi valittavat ovat valmiita toimimaan tehtävässään koko kauden. Ottaen huomioon lautamiehen tehtävän ja aseman tuomioistuimen jäsenenä puolueiden ei pidä vaatia lautamieheksi valittavilta sitoumuksia ns. puolueveron maksamisesta istuntopalkkiostaan."

Lautamiehen tehtävää ei voida pitää kunnallisena luottamustehtävänä, vaikka valtuusto valitsee lautamiehet. Perustuslain mukaan tuomiovaltaa käyttävät itsenäiset ja riippumattomat tuomioistuimet. Lautamiehet, joilla on yksilöllinen äänioikeus, ovat

tuomioistuimen jäseniä ja toimivat tuomarin vastuulla. Näin ollen tehtävä on pikimminkin valtiollinen luottamustehtävä, jonka hoitamisesta maksettavat kustannukset suoritetaan valtion varoista.

Tuomioistuinten jäsenten esteellisyysskysymyksiin kiinnitetään nykyään huomattavan paljon huomiota. Käytännön kokemukset ovat osoittaneet, että esteellisyysskysymykset ovat usein ajankohtaisia erityisesti silloin, kun lautamiehinä on esim. kunnanhallituksen tai kuntayhtymän hallituksen jäsen. Tuomioistuinviraston näkemyksen mukaan merkittävässä asemassa olevien kunnallisten luottamushenkilöiden tai kansanedustajien valitsemiseen lautamieheksi tulisi suhtautua pidättyväisesti.

Lautamiehen on ennen tehtävään ryhtymistä sekä tehtävän kestäessä annettava käräjäoikeudelle tuomioistuinlain 11 luvun 12 §:ssä tarkoitettu sidonnaisuusilmoitus.

Kaupunginjohtajan esitys:

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että se valitsee toimikaudekseen Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeuden lautamieheksi neljä henkilöä.

Päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan esityksen.

Lisätietoja: Hallintojohtaja Liisa Salo, puh. (06) 2412 9210,
etunimi.sukunimi@kauhava.fi
